29 בנובמבר: מנוף למאבק בהטיה האנטי-ישראלית באו"ם

written by ד"ר עדי שורץ | 23.11.2026

עיקרי הדברים

- ישראל צריכה לנצל את "יום הסולידריות עם הפלסטינים" של האו"ם ב-29 בנובמבר כדי לפתוח במהלך מדיני מתמשך נגד שלושה מנגנונים אנטי-ישראליים קבועים.
- שלושת הגופים הם "הוועדה למימוש הזכויות הבלתי ניתנות לערעור של העם הפלסטיני", "החטיבה לזכויות הפלסטינים", ו"הוועדה לחקירת הפרקטיקות הישראליות".
- על ישראל לגייס את המדינות התורמות לאו"ם כדי לדרוש פירוט מלא של התקציב, כוח האדם, הפעילות והשותפים של כל אחד מהמנגנונים.
- יש לדרוש מהמדינות החברות במנגנונים האלה, ושלהן קשרים טובים עם ישראל, לפרוש מהם, להתבטא נגד ההטיה האנטי-ישראלית, ולהתנות את תקציבן לאו"ם בביטולם.
- על ישראל להביא בחשבון במסגרת היחסים הבילטרליים שלה עם ידידותיה ברחבי העולם את סוגיית ההטיה האנטי-ישראלית באו"ם ואת הצעדים שמוכנה כל מדינה לנקוט כדי לצמצם הטיה זו.

מבוא

האו"ם אינו רק מועדון ויכוחים או זירה של הצבעות סמליות. החלטות, ועדות, דו"חות ותוכניות של הארגון הבינלאומי מייצרים שפה מוסדית שמעניקה לגיטימציה לטענות נגד ישראל, מספקת להן מעמד של ממצאים מקצועיים או משפטיים, ומסייעת להפיץ אותן בין מדינות, ארגונים וערוצי תקשורת. התוצאה היא בידוד דיפלומטי של ישראל, הקשחת עמדות של ממשלות, לחץ כלכלי ומשפטי, ופגיעה ביכולת של ישראל להסביר את מדיניותה ולהגן על עצמה.

מדי שנה מציין האו"ם ב-29 בנובמבר את "יום הסולידריות הבינלאומי עם העם הפלסטיני", ובמסגרתו נערכים דיונים, אירועים ותערוכות. התאריך נבחר בשל קבלת "החלטת החלוקה" 181 בכ"ט בנובמבר 1947, שהמליצה על חלוקת ארץ ישראל למדינה יהודית ולמדינה ערבית. כמה אירוני שהצעת החלוקה, שנדחתה כזכור על ידי הצד הערבי ושהיוותה את יריית הפתיחה במלחמה נגד הקוממיות היהודית, משמשת כיום לקידום נרטיב חד-צדדי של הצד הערבי.

על ישראל לנצל את תשומת הלב הציבורית בתאריך הזה כדי להציב דרישה מעשית: לסיים את המנדטים, הפעילות והתקצוב של המנגנונים הקבועים והחד-צדדיים העוסקים בסוגייה

הפלסטינית.

שלושה מנגנונים מרכזיים

באו"ם קיימים כיום שלושה גופים מרכזיים שמבטאים באופן הברור ביותר את ההטיה האנטי-ישראלית של הארגון:

1. "הוועדה למימוש הזכויות הבלתי ניתנות לערעור של העם הפלסטיני" (CEIRPP)

הוועדה הוקמה על ידי העצרת הכללית ב-1975. היא מקדמת את העמדות הפלסטיניות, מגייסת להן תמיכה בינלאומית, מקיימת אירועים וכנסים ועובדת מול ארגוני חברה אזרחית. היא פועלת לצד "החטיבה לזכויות הפלסטינים" (DPR), שמספקת לה מזכירות. הוועדה היא קבועה ותפקידה הוא לקדם את מטרותיו הפוליטיות של צד אחד בסכסוך, ללא מנגנון מקביל לישראל וללא בחינה תקופתית של הצורך במנדט. אין עוד אף סכסוך בעולם שבו יש מנגנון או"ם מיוחד שמקדם רק צד אחד בסכסוך.

2. "החטיבה לזכויות הפלסטינים" (DPR) ו-UNISPAL

החטיבה היא יחידה קבועה במזכירות האו"ם, ומשמשת כמזכירות CEIRPP. היא מארגנת פעילות, מפיקה ומפיצה חומרים, מקיימת תוכניות הכשרה ומתחזקת את UNISPAL, מערכת המידע של האו"ם בנושא פלסטין. בהצעת תקציב 2026 הוקצו לתוכנית "Question of Palestine" כ-3.2 מיליון דולר ו-15 משרות. UNISPAL היא פלטפורמה להפצת מידע במסגרת מנדט פוליטי ייעודי.

3. "הוועדה לחקירת הפרקטיקות הישראליות"

הוועדה הוקמה ב-1968 והמנדט שלה מתמקד במדיניות ובפעולות ישראל בשטחים שנתפסו על ידי ישראל במלחמת ששת הימים. הוועדה אינה מוסמכת לחקור פעולות של חמאס, הג'יהאד האיסלאמי או גורמים פלסטיניים אחרים. הוועדה מפרסמת דו"חות וממשיכה לפעול עשרות שנים, בלי בחינה שיטתית של תוצאותיה ובלי תקציב ייעודי שקוף. המנדט החד-צדדי של הוועדה הופך מתקפה פוליטית חד-צדדית למסגרת חקירתית בעלת סמכות מוסדית של האו"ם.

מנופים אפשריים לפעולה

לפי הדו"ח השנתי האחרון של CEIRPP משנת 2026, הוועדה מונה כיום 24 מדינות חברות: אפגניסטאן, בלארוס, בוליביה, קובה, קפריסין, גינאה, גיאנה, הודו, אינדונזיה, לאוס, מדגסקר, מלזיה, מאלי, מלטה, נמיביה, ניקרגואה, ניגריה, פקיסטן, סנגל, סיירה לאון, דרום אפריקה, תוניסיה, טורקיה וונצואלה. הוועדה לחקירת הפרקטיקות הישראליות מורכבת משלוש מדינות: מלזיה, סנגל וסרי לנקה.

כמחצית מהמדינות שמשתתפות בגופים האלה מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל. לכמה מהן יש יחסים טובים מאוד עם ישראל, בהן קפריסין והודו. מדינות אחרות, בהן ניגריה, מקיימות גם הן יחסים ידידותיים עם ירושלים. גם אם לא כל המדינות החברות ייענו לבקשות ישראליות לשנות את התנהלותן כלפי הגופים האלה, יש לישראל אינטרס ברור לערער את הלגיטימציה של הגופים הפרו-פלסטיניים ולהחליש את השפעתם.

בנוסף לכך, יש לישראל כיום מערכת יחסים ידידותית עם מדינות רבות באמריקה הלטינית, במרכז ומזרח אירופה, בבלקן ובים האגאי, ובחלקים שונים של אסיה ואפריקה. גם מדינות שאינן לוקחות חלק פעיל באחד הגופים האלה הן יעד לפעולה ישראלית. כל ניסיון לערער את המבנה האנטי-ישראלי באו"ם הוא מבורך. אם באמצעות התניית תקציבים, השמעת התבטאויות והצהרות מפורשות נגד ההטיה האנטי-ישראלית או אפילו פרישה מאחד הגופים האלה כל אחד מהאירועים האלה ייחשב כהצלחה.

צעדים מדיניים מומלצים לישראל

- משרד החוץ והמשלחת לאו"ם יכינו רשימה מצומצמת של בעלות ברית ותורמות מרכזיות לאו"ם. לכל אחת מהמדינות תוצג בקשה מוגדרת: להעלות את האבסורד שבקיומם של המנגנונים האלה לדיון, לקדם בחינה של ביטול המנדט שלהם ולפעול בכל דרך להחלשת כוחם.
- לפנות לחברות CEIRPP שיש לישראל עמן קשרים טובים ולבקש מהן להשמיע ביקורת פומבית על המנדט החד-צדדי, לתמוך בבחינה תקופתית של פעילות הוועדה, להעלות את הנושא בדיונים בעצרת הכללית, ובמידת האפשר להפסיק את השתתפותן בוועדה.
- יש לקדם מהלך מול מזכ"ל האו"ם החדש כדי לבחון מחדש את המנדטים של הגופים האלה. עד דיון כזה, יש להתנגד לחידוש אוטומטי של כל תמיכה במנגנונים אלה.
- יש לדרוש מהמדינות התורמות לבקש פירוט של כל המימון שמוקצה למנגנונים אלה, לרבות העברות דרך קרנות משותפות, גופי ביניים וסעיפים של יחידות אחרות, וכן של כוח האדם, הנסיעות, הכנסים, הפרסומים, התוכן הדיגיטלי, ההכשרות והשותפים החיצוניים.
- יש לבקש מידידותיה של ישראל להצהיר שמנדטים קבועים המתמקדים בצד אחד בלבד בסכסוך מחייבים בחינה מחדש, שקיפות ותאריך תפוגה.
- ישראל צריכה להבהיר מראש כי השתתפות של מדינה במנגנונים חד-צדדיים נגדה תובא בחשבון בהחלטותיה על תמיכה במועמדויות בינלאומיות, היקף שיתוף הפעולה עמה והגיבוי המדיני שתעניק לה. יש ליישם מדיניות זו בעקביות ובאופן צפוי.

סיכום

ישראל כמובן אינה יכולה לבטל לבדה את התשתית הקבועה באו"ם סביב הסכסוך עם הפלסטינים. היא יכולה להפוך את יום 29 בנובמבר לפתיחת מהלך מדיני: לגייס מדינות בעלות

השפעה, להגיש בקשה מפורטת לבחינה ולדיווח עלויות, להתנות תמיכה נוספת בתוצאות הבדיקה ולפעול לסיום המנגנונים או להגבלת פעילותם. הצלחה תימדד בצעדים מדידים: הצהרה משותפת, דרישה לדו"ח, החלטה לבחינה, צמצום מנדט קביעת תאריך תפוגה או פרישה בפועל מכל אחד מהמנגנונים.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.